

Drinkgezelschappen en sn Het Varnousgebergte in Noordwe

Tekst: Albert
Vliegenthart

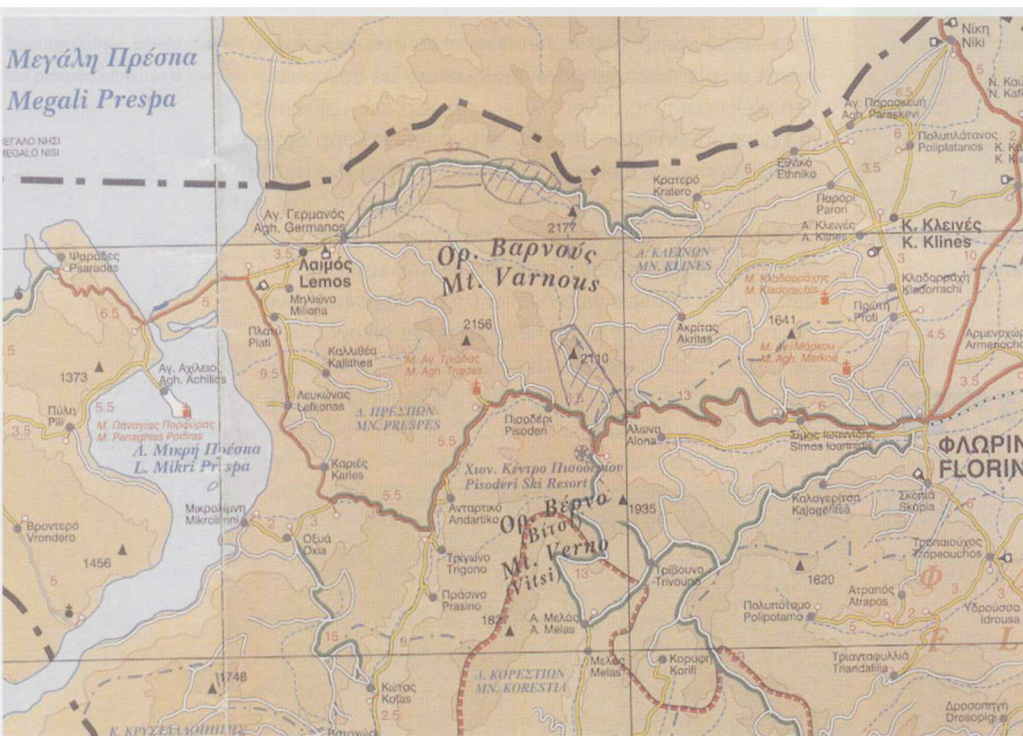
De enorme indruk die onze reis naar Noordoost-Griekenland heeft gemaakt in 2004 heeft ertoe geleid dat we in 2005 wederom naar Griekenland zijn afgereisd. Dit keer hebben we in 18 dagen nu juist Noordwest- en Centraal-Griekenland bezocht. Beide reizen leverden rond de 130 vlindersoorten op en het zou teveel worden om alles te beschrijven. In dit artikel wil ik me beperken tot het Varnousgebergte in het Noordwesten van Griekenland, waar we van 13 tot en met 16 juni verbleven.

tot de meeste Griekse bergten is het Varnous vrij goed begaanbaar. De beste plaatsen om de bergen in te trekken zijn bij Agios Germanos en vanaf de pas bij Pisoderi waar de E4 wandelroute dwars door het gebergte loopt. Beide routes zijn zeer goed te bewandelen en leiden je langs een van de vlinderrijkste stukken van Griekenland.

Alpiene hellingen

Vanaf Agios Germanos kun je eenvoudig de beek volgen het gebergte in. Je waant je in een oase van rust, waarbij je aandacht voortdurend wordt getrokken door de massale aanwezigheid van vlinders. Tientallen tot soms wel honderden blauwtjes vormen drinkgezelschappen bij de kleine stroompjes die van de bergen stromen. Zo'n drinkgezelschap bestaat meestal uit meerdere soorten, als vals heideblauwtje (*Plebeius idas*), klaverblauwtje (*Polyommatus semiargus*) en bremblauwtje (*Polyommatus eroides*). Niet alleen blauwtjes maar ook dikkopjes, witjes en soms ook parelmoervlinders kun je in een drinkgezelschap treffen.

De hellingen met een alpien karak-

Ligging

Het Varnousgebergte ligt tussen Florina en het Kleine Prespameer, tegen de Macedonische grens. Het is een vrij groot gebergte waarbij de hoogste top op 2177 meter ligt. Net achter de stad Florina ontpoppen de bergen zich al tot ware vlinderparadijzen en leiden je naar het Varnousgebergte. In tegenstelling

In dit soort beekdalen kan men de grote schaduwzandoog (inzet) aantreffen.

Butterflies in the Varnous Mountains of Greece

The author gives an account of butterfly and dragonfly species seen during a trip to the beautiful Varnous Mountains in north-western Greece. This region hosts a large variety of butterfly species, some of which occur in vast numbers on the mountain slopes. Among the many interesting butterflies were species typical for the Balkans.

elle rakkers st-Griekenland

ter zijn goed voor een ruim scala aan soorten. Overal zie je luzernevlinders, waarbij enkele bijzonder opvallen door een vrij warme kleur. Het zijn balkanluzernevlinders (*Colias caucasica*) die met grote snelheid voorbij vliegen. Deze soort komt zeer sporadisch voor in Noord-Griekenland, maar kan soms best talrijk zijn. Toch blijft het lastig om vooral de vrouwtjes van de zuidelijke- (*C. alfacariensis*), oranje (*C. croceus*) en de balkanluzernevlinder (*C. caucasica*) te herkennen. Verder vliegen op de hellingen enkele typische soorten zoals bremblauwtje (*P. eroides*), balkanhooibeestje (*Coenonympha rhodopensis*), balkanvuurvvlinder (*Lycaeana candens*) en geelbandspikkeldikkopje (*Pyrgus sidae*). Niet alleen oostelijke soorten, maar ook de meer bekende soorten vliegen er op los. Zwarte apollovlinder (*Parnassius mnemosyne*) en groot geaderd witje (*Aporia crataegi*) zijn massaal aanwezig op de hellingen. Bij het water laat de violette vuurvvlinder (*Lycaeana alciphron*) zich goed benaderen. Later in de zomer vormt dit gebied een belangrijke plek voor oostelijke glanserebia (*Erebia ottomana*). Opvallend is dat

het gebied nog behoorlijk groen is in juni.

Ook libellen

Een beekdal is natuurlijk ook interessant voor libellen. Met goed weer kun je tientallen bronlibellen zien jagen. Het is bijzonder lastig de bronlibellen op naam te brengen omdat er wel vier soorten voorkomen. In Griekenland zijn de beekjuffers ook wat lastiger te determineren dan in Nederland. Met een paar goede soortbeschrijvingen blijken de meeste toch ondersoorten te zijn die met name in de Balkan voorkomen. Een voorbeeld is de vorm *balkanica* van de weidebeekjuffer, die sterk lijkt op de, niet in Griekenland voorkomende, iberische beekjuffer (*Calopteryx xanthostoma*).

Lunch

In de schaduwrijke plekken kun je lekker lunchen. Maar ook tijdens het eten is het goed opletten. De grote schaduwzandoog (*Kirinia roxelana*) fladdert juist onder de bomen en struiken, zoals zijn naam al doet vermoeden, in de schaduw. Zijn veel zeldzamere broertje, de kleine schaduwzandoog (*K. climene*), is echt

De zuidelijke bronlibel.

een moeilijke rakker. Deze soort houdt zich op in loofbossen, hoog in de kruinen en komt nauwelijks naar beneden. Voor de echte doorzetter zit er een kansje in om hem, soms na enkele uren, tegen te komen in de gemengde bossen bij het Prespameer. Onder de fruitbomen, die een welkome afwisseling van de lunch bieden, jagen verschillende duinparelmoervlinders (*Argynnis niobe*) achter elkaar aan. Een enkele keer schrikt er een kardinaalsmantel (*A. pandora*) op, die toch anders is dan de er op lijkende keizersmantel (*A. paphia*).

Aan de andere kant van de heuvel

Vanaf de pas vlakbij het dorp Pisoderi, kan de zuidkant van het gebergte worden bezocht. Ook hier tref je bloemrijke weiden en leuke bosrandjes aan. Tientallen zwarte apollovlinders (*P. mnemosyne*) worden haast gewoon. Het Varnous massief is een van de weinige plekken waar je de moerasparelmoervlinder (*Euphydryas aurinia*) kunt vinden in Griekenland. Het is een zeer lokale soort die ter plaatse redelijk veel voorkomt. In het hele gebied wemelt het van de voorjaarserebia's (*Erebia medusa*), die soms met tientallen tegelijk opvliegen als je voorbij loopt. Kleine felle parelmoervlinders blijken de balkanparelmoertjes (*Boloria graeca*) te zijn, een soort die veel op "onze" veenbesparelmoer-

Balkanvuurvvlinder.

vlinder (*B. aquilionaris*) lijkt. En ook hier weer de grote aantallen blauwtjes.

We hadden geluk om in de loofbossen een wat vreemde grote vos (*Nymphalis polychloros*) te zien. Bij nadere inspectie bleek het geen grote vos maar een oostelijke vos (*N. xanthomelas*). Deze soort komt hier zeer lokaal nog voor, maar wordt niet vaak meer gezien in tegenstelling tot de grote vos die hier haast algemener lijkt dan de kleine vos (*Aglais urticae*). Een groot nadeel van de bossen aan de zuidkant was het grote aantal dazen op sommige plekken. Dan is het niet bepaald prettig om uitgebreid dikkopjes te determineren.

Omgeving Prespa

Het Prespameer is een van de belangrijkste broedplaatsen voor de kroeskop- en rosse pelikaan in Europa. De wegen rond het gebied geven de mogelijkheid om over de enorme rietvelden heen te kijken. Je hoort de grote karekieten boven alles uit roepen en regelmatig vliegen er leuke reigersoorten over als ralreiger, kwak en woudaap. De directe omgeving van het meer is vrij arm aan vlindersoorten, hoewel je hier wel kans hebt op soorten als kaasjeskruidikkopje (*Carcharodes alcae*) en tijgerblauwtjes (*Lampides boeticus*). Libellen zijn er weer volop

Kardinaalsmantel.

Albert Vliegenthart

Albert Vliegenthart

Moerasparelmoervlinder.

te vinden. Bijzondere soorten als de vogelwaterjuffer (*Coenagrion ornatum*), bruine korenbout (*Libellula fulva*) en zuidelijke keizerlibel (*Anax parthenope*), kun je aantreffen bij het water of bij de kanaaltjes in de nabije omgeving van het meer. Door verschillende hoogtes en variatie van bos naar open landschap te bezoeken, zie je een grote diversiteit aan dagvlindersoorten. Niet alleen buiten de dorpen is het scoren, zelfs er middenin is het mogelijk. Zo vloog een oostelijke pijpbloemvlinder (*Zerynthia cerisia*) over een schoolpleintje met spelende kinderen. Uiteraard niet de meest geschikte plek, maar die lagen meer rondom de moestuintjes achter de school. Blauwe ijsvogelvlinders (*Limenitis reducta*) en koningspages (*Phlides podalirius*) zijn aan de orde van de dag en vliegen ook vaak in de dorpen.

Het Varnousgebergte is zeer vlinderrijk en voor wie dat nog niet genoeg is, kun je er van alles tegenkomen. De griekse landschildpad zal regelmatig je pad kruisen, maar ook vlinderhaften, bidsprinkhanen, vliegend hert, spectaculaire sprinkhanen en opvallend gekleurde spinnen. We vonden een groepje vuurvliegjes

toen we na het avondeten nog een stukje rondwandelden. Ze vielen op door hun enorme emissie van licht, haast zo fel als een aansteker, in plaats van een zacht neonachtig lichtje.

Zeker door de ligging van het Prespameer is het voor vogels ook een zeer interessant gebied. Naast bijna alle reigersoorten, vliegen er ook leuke soorten als hop, bijeneter, wielewaal, roodkopklauwieren en balkansperwer. Na dit gebergte hebben we onze tocht vervolgd richting het zuiden, alwaar we wederom zeer veel en ook weer andere vlindersoorten tegenkwamen. Toch heeft het Varnousgebergte met zijn zeer vriendelijke bevolking een bijzondere indruk gemaakt door de rust en de bijhorende flora en fauna. ●

Vlinderforum

Een overzicht van de waargenomen soorten in het Varnousgebergte zal worden geplaatst op het vlinderforum op www.vlinderstichting.nl, onder het kopje "buitenlandse vlindergebieden".